

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

**Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls te
LAKEN**

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 32177
Instelling Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls
Directeur Dirk VELDEMAN
Adres Bonekruidlaan 88 - 1020 LAKEN
Telefoon 02-266.11.00
Fax 02-266.11.18
E-mail sec.karelbuls@brunette.brucity.be
Website <http://www.karelbuls.be>

Bestuur van de instelling Stad Brussel - Dep. Openbaar Onderwijs
Adres Anspachlaan 6 - 1000 BRUSSEL

Scholengemeenschap SG De Zenne
Adres Bonekruidlaan 88 - 1020 LAKEN
CLB CLB N-Brussel
Adres Technologiestraat 1 - 1082 SINT-AGATHA-BERCHEM

Dagen van het opvolgingsbezoek 14-12-2016
Einddatum van het opvolgingsbezoek 14-12-2016
Datum bespreking verslag met de instelling 01-02-2017

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Wendy FRANQUET
Teamleden Marjan MEULEWAETER, Geert POLFLIET

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 HISTORIEK	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN).....	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	5
3.1 Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2010/008)	5
3.2 Fysica in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde, Latijn-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplannen O/2/2014/254 en O/2/2014/288)	6
3.3 Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2012/009)	8
3.4 Duits in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Latijn-moderne (leerplan O/2/2007/146)	10
3.5 Cultuur- en gedragwetenschappen in aso derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan O/2/2006/299)	11
3.6 Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.....	13
3.7 Inbreuken op de regelgeving	14
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG	14
5 BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING	15

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 04-11-2013 tot 08-11-2013 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 08-11-2016 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde '**voldoen aan de onderwijsdoelstellingen**'

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 1 Latijn	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 1 Moderne wetenschappen	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 3 ASO Economie-moderne talen		Duits
Graad 3 ASO Economie-wiskunde	fysica	
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragwetenschappen
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen		Duits
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen	fysica	fysica
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	fysica	fysica

- de erkenningsvoorwaarde '**bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne**'
- de regelgeving

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2010/008)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden voldoende gerealiseerd. Het aanbod is leerplangericht. Onderzoekend leren krijgt voldoende plaats in het lesgebeuren.

Onderwijsaanbod Bij de doorlichting was het aanbod onvoldoende leerplangericht met te weinig aandacht voor de wetenschappelijke vaardigheden.

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Het aanbod vertrekt nu meer vanuit het leerplan dan vanuit het leerwerkboek. Onderzoekend en activerend leren krijgen een centrale plaats in het lesgebeuren via interactieve demonstratieproeven en enkele leerlingenproeven. De materiële uitrusting is nog niet optimaal om vlot leerlingenproeven te organiseren. Leraren brengen zelf materiaal mee om toch voldoende leerlingenproeven te organiseren. Ondanks de minderwaardige microscopen werken de leraren in voldoende mate aan de doelstellingen in verband met microscopie.

Een aantal recente initiatieven dragen zeker bij tot de leerplanrealisatie zoals de aanleg van de kruidentuin, het posterproject rond het periodiek systeem en de bouw van het insectenhotel. De ondersteuning vanuit de schoolleiding blijft belangrijk om dergelijke projecten op langere termijn te borgen.

De taalsteun bij het hanteren van nieuwe (wetenschappelijke) begrippen wordt binnen het vak natuurwetenschappen weinig structureel aangepakt.

Onderwijsorganisatie Bij de doorlichting bleken de lesgroepen te groot om vlot te kunnen werken aan de leerplandoelstellingen met betrekking tot de wetenschappelijke vaardigheden.

Samenstelling klasgroepen

De school probeert de grootte van de lesgroepen nu beter te bewaken. In het tweede leerjaar van de eerste graad zijn de lesgroepen groter dan in het eerste leerjaar, maar nog net haalbaar om te kunnen werken aan de wetenschappelijke vaardigheden.

Uitrusting Bij de doorlichting waren de leermiddelen niet in orde.

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De school heeft na de doorlichting geïnvesteerd in leermiddelen, vooral materiaal voor demonstratieproeven. Voor leerlingenproeven blijft de uitrusting veeleer nipt voldoende. Zo wordt meetapparatuur onvoldoende ingezet bij de studie van de biotoop.

De leraren maken op een gepaste wijze gebruik van de ICT-mogelijkheden in het wetenschapslokaal. Het ICT-gebruik bij de leerlingen blijft beperkt.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Bij de doorlichting was de evaluatiepraktijk onvolledig. Doordat het aanbod van de wetenschappelijke vaardigheden meer op spoor zit, is er ook bij de evaluatie meer aandacht voor, alhoewel dit nog veeleer op een impliciete wijze gebeurt. De vakgroep heeft zich nog niet gebogen over de aanpak en evaluatie van de wetenschappelijke vaardigheden over de graden heen.
Deskundigheidsbevordering <i>Overleg</i>	Nieuwe titularissen voor het vak natuurwetenschappen zijn aan de slag gegaan met de tekorten vermeld in het doorlichtingsverslag. De ondersteuning vanuit het schoolbeleid situeert zich vooral in de aankoop van de leermiddelen. Leerplaninhoudelijk was er weinig structurele ondersteuning vanuit het schoolbeleid. Ondersteuning via een vakgroepwerking komt nu pas op gang.

3.2 Fysica in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde, Latijn-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplannen O/2/2014/254 en O/2/2014/288)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden voldoende gerealiseerd. Het aanbod en de evaluatiepraktijk zijn leerplangericht en volledig.

Onderwijsorganisatie <i>Organisatie curriculum</i> <i>Samenstelling klasgroepen</i>	Bij de doorlichting volgden de leerlingen uit de studierichtingen met pool wetenschappen de lessen fysica samen met de leerlingen uit de studierichtingen zonder pool wetenschappen. De school sprong bij deze samenstelling niet bewust om met basisvorming en specifieke vorming.
--	--

Bij de onderwijsorganisatie zijn er nu nog steeds samenstellingen, maar heeft de school wel een goed zicht op wie welke leerplandoelstellingen moet aangeboden krijgen en op welk beheersingsniveau deze geëvalueerd moeten worden. De leerlingen uit de studierichtingen zonder pool wetenschappen volgen het leerplan O/2/2014/254 (één uur fysica/week), de leerlingen uit de studierichtingen met pool wetenschappen volgen het leerplan O/2/2014/288 (twee uur fysica/week).

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	Bij de doorlichting was het aanbod onvolledig en niet op het juiste beheersingsniveau. Het aanbod nu is volledig. De lessen worden aanschouwelijk gemaakt via demonstratieproeven en ICT-visualisaties. Er worden voldoende actualiteits- en onderzoeksopdrachten en leerlingenpractica georganiseerd. De aandacht voor het zelfstandig formuleren van de onderzoeksvraag en de hypothese kan hierbij nog versterken. Er is een aanzet tot meer uitdagende leerlingenproeven zoals het maken van een motor en de leerlingenpractica tijdens de daguitstap naar een pretpark. Het aanbod is nu ook meer evenwichtig en alle leerplanonderdelen komen aan bod.
---	--

Ook het beheersingsniveau zit op spoor. Tijdens de lessen is er voldoende aandacht voor inzicht- en redeneeroefeningen, naast het maken van vraagstukken.

De leerlingen uit de studierichtingen met pool wetenschappen krijgen drie uur fysica aangeboden. Tijdens dit derde uur krijgen leerlingen extra oefeningen en vraagstukken aangeboden, zonder aandacht voor onderzoekend leren/leren onderzoeken.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

Bij de doorlichting waren de leermiddelen niet in orde.

De school heeft na de doorlichting de leermiddelen gescreend en opgeruimd op basis van de minimale materiële vereisten uit het leerplan. Het materiaal is nu op een overzichtelijke manier geordend en laat toe vlot demonstratie- en leerlingenproeven uit te voeren. Er is een voorzichtige aanzet tot het investeren in moderne leermiddelen zoals de recente aankoop van een bewegingssensor.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

Bij de doorlichting was de evaluatiepraktijk onvolledig en niet op het juiste beheersingsniveau.

Het meer leerplangerichte aanbod nu heeft ook geleid tot een meer leerplangerichte evaluatiepraktijk. Bij de toetsen en de examens zijn de vragen meer op het juiste beheersingsniveau. De doelstellingen met betrekking tot onderzoekend leren/leren onderzoeken zijn wel opgenomen in de evaluatiepraktijk, maar niet op een transparante manier. De evaluatiecriteria zijn voor de leerlingen niet altijd even duidelijk. De vakgroep heeft zich nog niet gebogen over de aanpak en evaluatie van de wetenschappelijke vaardigheden over de graden heen.

Deskundigheidsbevordering

Een nieuwe titularis voor het vak fysica is aan de slag gegaan met de tekorten vermeld in het doorlichtingsverslag. De ondersteuning vanuit het schoolbeleid situeert zich vooral in de aankoop en het op punt stellen van de leermiddelen volgens het leerplan. Leerplaninhoudelijk was er weinig structurele ondersteuning vanuit het schoolbeleid. Ondersteuning via een vakgroepwerking komt nu pas op gang.

3.3 Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2012/009)

Voldoet niet

De leerplanrealisatie voldoet niet. Het leerstofaanbod is onevenwichtig en nog onvoldoende gericht op de verbreding en verdieping van de communicatieve vaardigheden. De evaluatie is niet valide omwille van het overwicht aan ondersteunende kennis.

Onderwijsaanbod De doorlichting stelde een onvoldoende realisatie van de leerplandoelstellingen vast. Niet alle aspecten uit het leerplan werden behandeld. Er werden onvoldoende strategieën en referentiekaders aangeboden. De vaardigheden kwamen onvoldoende en niet geïntegreerd aan bod.

*Volledigheid
Evenwicht
Samenhang*

Ondanks de (te) recente inspanningen en professionele betrokkenheid van het huidige lerarenteam in de eerste graad, voldoet de leerplanrealisatie nog steeds niet.

De omslag naar competentiegericht taalonderwijs is te laat ingezet. De keuze van een ander leerboek na de doorlichting staat alweer ter discussie, omdat het onvoldoende inspeelt op de vereisten van het leerplan. Het oefenen en evalueren van taalhandelende activiteiten (al doende communicatieve vaardigheden aanleren) krijgt weliswaar meer aandacht, maar is nog steeds relatief beperkt. Spelling en spraakkunst worden nog te dikwijls als klassieke spelling- en spraakkunsttraining opgevat. Het verband met het verhogen van de taalvaardigheden van de leerlingen is slechts beperkt zichtbaar. Hoewel inspanningen geleverd zijn, gebeurt de opbouw van spellingregels nog maar beperkt vanuit taalobservaties. Er wordt wel meer met visueel materiaal gewerkt en in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten ontwikkelden de leraren kijkwijzers en stappenplannen. De aandacht voor leesplezier is een pluspunt, naast de specifieke aanpak van anderstalige leerlingen. Het zijn sterktes die al tijdens de doorlichting tot uiting kwamen en waarop het team verder ingezet heeft.

Uitrusting De doorlichting stelde vast dat de aanbevolen materiële uitrusting uit het leerplan niet beschikbaar was. De leslokalen bevatten geen multimedia-voorzieningen en/of middelen tot ICT-integratie om de lessen te ondersteunen.

ICT

*Inzet uitrusting
Leermiddelen*

Aan deze tekorten is recent gedeeltelijk tegemoetgekomen. Een beamer is beschikbaar, maar dient gereserveerd te worden. Nog dikwijls gebruiken leraren hun eigen laptop. De school leverde bijkomende inspanningen om de bibliotheek verder uit te bouwen.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid

De doorlichting stelde vast dat de evaluatiepraktijk vooral de taalbeschouwende elementen beoordeelde. De evaluatie diende onvoldoende om het leerproces bij te sturen. De examens waren vooral opgesteld rond taalbeschouwing. Vragen waren eerder kennis- dan toepassingsgericht. De evaluatiepraktijk was onvoldoende afgestemd op de vaardigheden en de principes van het leerplan.

De inspanningen die de school leverde op dit vlak zijn onbestaand ofwel ontoereikend om de evaluatie als valide te kunnen beschouwen. Nog steeds dient de evaluatie onvoldoende om het leerproces van de leerlingen bij te sturen. De examens zijn in nagenoeg dezelfde mate gericht op de beoordeling van geïsoleerde woordenschat en grammaticale items. Volgens schoolbrede afspraken binnen de talen staan in de eerste graad 60% van de punten op (ondersteunende) kennis en slechts 40% op vaardigheden. In de praktijk toetsen de examens tot twee derden kennisgerichte leerinhouden. Dat het dagelijks werk nog geen 45% en de examens meer dan 55% van het puntentotaal uitmaken, ondersteunt een procesmatige, gefaseerde evaluatie van de vaardigheden niet (puntenverhouding 80 DW – 100 EX).

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De doorlichting stelde vast dat visuele ondersteuning doorgaans ontbrak bij de aanbreng van leerinhouden.

Op dit vlak zijn zinvolle inspanningen geleverd. Ook de bijkomende ondersteuning voor leerlingen met specifieke leermoeilijkheden blijft een positief punt, alhoewel ook hier de nadruk op de ondersteunende kennis een hinderpaal blijft voor leerwinst inzake taalvaardigheden.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum

De doorlichting stelde onvoldoende samenhang vast tussen de leerinhouden van de lessen Nederlands (vier uur) en de bijkomende projecturen voor instromende leerlingen in het eerste leerjaar in de basisoptie Moderne wetenschappen (twee uur).

De school kwam tegemoet aan deze verzuchting.

Deskundigheidsbevordering
Overleg

De doorlichting stelde vast dat de vakgroepwerking doorgaans informeel verliep. De vakgroep had het nieuwe leerplan (2012/009) nog niet als basisdocument gebruikt voor het bijsturen van het curriculum.

Voortgaand op de output en de analyse van de geleverde inspanningen is de structurele uitwisseling van expertise en inzichten onvoldoende gebleken om aan de opmerkingen van de doorlichting tegemoet te komen, zelfs al verloopt de vakgroepwerking formeel. Het beschouwen van het taalonderwijs als één (inhoudelijke) entiteit binnen de school is een opportuniteit die onvoldoende aangegrepen is naar aanleiding van de doorlichting. Door personeelsswissels is de doorstart naar een gedegen, leerplangerichte aanpak van te recente datum om te kunnen voldoen aan de vastgestelde tekorten.

3.4 Duits in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Latijn-moderne (leerplan O/2/2007/146)

Voldoet

Het onderwijsaanbod voor Duits voldoet. De evaluatie is nipt voldoende. Met de leerplandoelen wordt een behoorlijk studiepeil beoogd en bereikt.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i>	De doorlichting stelde een overzicht aan woordenschat en grammatica vast, dikwijls contextloos aangeboden. Nu beantwoordt het onderwijsaanbod voldoende aan de doelstellingen van het leerplan. Er is aandacht voor de productieve benadering van de taal en de leraren maakten werk van de uitbouw van gecontextualiseerde woordenschat. De leerlingen werken voldoende met taaltaken of verwerkingstaken. Het toepassen van strategieën krijgt voldoende aandacht, waaronder het doel bereiken vanuit voorkennis, het bepalen van het leesdoel, tekstsoorten herkennen, hypothesen vormen op basis van de lay-out, anticiperen op het vervolg en reflecteren over de eigen resultaten.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i>	De doorlichting stelde vast dat niet voldaan was aan de minimale materiële vereisten van het leerplan. Nu voldoet de uitrusting aan wat het leerplan vooropstelt, zij het nog maar recent. ICT kan voldoende worden ingezet om de doelstellingen te bereiken, zodat het leerproces rond zelfstandig werken ook opgevolgd kan worden.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De doorlichting stelde een sterk onevenwicht vast tussen de ondersteunende kennis en de vaardigheden. Er waren onvoldoende duidelijke criteria voor de evaluatie van de vaardigheden. De opdeling tussen algemene en vakattitudes was onduidelijk en beïnvloedde de evaluatiepraktijk negatief. Hoewel nog steeds tot 40% van de punten op ondersteunende kennis staat, is er toch een enigszins evenwichtiger verhouding in de puntenverdeling tussen grammatica en woordenschat enerzijds en de vaardigheden anderzijds. De evaluatie van de productieve vaardigheden wordt onderbouwd aan de hand van duidelijke criteria. Het aandeel van de examens bedraagt meer dan 70% (200 van de 280 punten). Dit bemoeilijkt de organisatie van een gefaseerde, valide en procesmatige beoordeling van de talige competenties van de leerlingen. Ze getuigt nog van een kennisgerichte evaluatie, maar is toch nipt valide omwille van de inhoudelijke bijsturingen en de grotere impact van de beoordeling van de vaardigheden. Er is voorzien in zelf- en peerevaluatie op basis van duidelijke parameters. Het onderscheid tussen de beoordeling van de algemene attitudes en de vakattitudes is transparant en conform het leerplan.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	De doorlichting stelde vast dat het onderwijsleergesprek overheerste, waardoor de leerlingen het leerproces vaak ondergingen zonder veel enthousiasme. Nu is er voldoende ruimte om zelfstandig te werken en eigen inbreng van de leerlingen. Zelfreflectie is in grotere mate het uitgangspunt van de remediëring.

Deskundigheidsbevordering De leraar Duits overlegt intern met de andere moderne talen en extern met
Vorming collega's Duits over de leerplanrealisatie en didactisch- pedagogische materies.
Overleg Toch is er binnen de school nog ruimte om over de moderne talen en de graden
 heen de evaluatiecriteria gelijklopend en transparant verder uit te werken.

3.5 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan O/2/2006/299)

Voldoet niet

De tekorten zijn onvoldoende geremedieerd: het aanbod en de evaluatie van het vak cultuurwetenschappen zijn nog steeds onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Deskundigheidsbevordering De doorlichting toonde aan dat er nood was aan meer functioneel en
Overleg diepgaand overleg op het vlak van aanbod, evaluatie en begeleiding en in het bijzonder over de onderzoekscompetentie.

Door de kleinschaligheid van de school is er niet echt sprake van een vakgroep, maar de school voorziet ook niet in andere overlegstructuren om te reflecteren over de leerplanrealisatie. Zo is de remediëring pas vorig schooljaar ingezet door een personeelsswissel en enkel in het tweede leerjaar van de derde graad. Er was vorig schooljaar immers geen eerste leerjaar. Eén schooljaar volstaat echter niet om de ernstige tekorten in de leerplanrealisatie weg te werken. Dit toont aan dat de schoolleiding de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs en de verantwoordelijkheid om de tekorten weg te werken volledig bij de leraren legt en hen onvoldoende structureel ondersteunt en aanstuurt.

Onderwijsaanbod Tijdens de doorlichting was het beheersingsniveau te weinig gericht op de
Volledigheid leerplandoelstellingen. Zo goed als alle leerplandoelstellingen die het
Evenwicht beschrijvende niveau overstijgen, ontbraken in het aanbod. Daarnaast ontbrak
Beheersingsniveau het economische veld en het levensbeschouwelijke veld zoals het leerplan
Samenhang bedoelt. De aanpak van de onderzoekscompetentie kaderde niet in een binnen een graad- en vakoverstijgend samenhangend geheel en de leerlingen realiseerden de onderzoekscompetentie grotendeels in een afzonderlijk vak.

Ondanks de recente inspanningen en de professionele betrokkenheid van de leraren, voldoet de leerplanrealisatie nog steeds niet.

Tijdens de opvolging ontbreken in cultuurwetenschappen nog heel wat doelstellingen die gericht zijn op de hogere beheersingsniveaus, waardoor er te weinig aandacht gaat naar het wetenschappelijk onderbouwen, naar het analyseren, synthetiseren en reflecteren, naar het leggen van relaties vanuit overkoepelende cultuurwetenschappelijke theorieën en modellen en naar het leren formuleren van standpunten. Vorig schooljaar was er een positieve kentering in het tweede leerjaar van de derde graad, maar die is nog te pril en onvoldoende terug te vinden in het leerlingenmateriaal.

Volgende doelen komen nog steeds niet, te beperkt of te impliciet aan bod: 'opvattingen over de mens en over de gelijkwaardigheid van mensen in cultureel perspectief kunnen plaatsen en deze opvattingen met actuele wereldbeelden kunnen verbinden', 'met voorbeelden kunnen toelichten hoe culturele identiteit ontstaat en evolueert', 'waarden kunnen herkennen in eigen opvattingen en in die van anderen en hier tegenover een genuanceerd standpunt kunnen innemen' en 'de spanning tussen individualisme en collectivisme in voorbeelden kunnen analyseren'.

Bij de profielcomponent 'organisatie' ontbreekt het vergelijkende perspectief en worden organisatievormen binnen maatschappelijke domeinen niet verbonden met historisch en cultureel bepaalde opvattingen over mens en maatschappij. Verder komen in het politieke domein totalitaire regimes te beperkt aan bod, evenals de druk van de toenemende complexiteit van de samenleving op politieke organisaties. Het economische domein bespreken de leerlingen nu wel, maar het levensbeschouwelijke domein wordt nog steeds niet behandeld zoals het leerplan bedoelt. Er gaat nog te weinig aandacht naar het beschrijven van de wisselwerking tussen verschillende maatschappelijke domeinen met aandacht voor veranderingsprocessen.

Binnen de profielcomponent 'interactie en communicatie' komen massamedia en de regulerende maatregelen wel voldoende aan bod, maar leren de leerlingen nog te weinig beoordelen vanuit verschillende standpunten.

Voor 'expressie' analyseren leerlingen nu wel kunstwerken aan de hand van criteria en leren de leerlingen voldoende een persoonlijke gefundeerde waardering over artistieke uitingen verwoorden.

De leerlingen realiseren de onderzoekscompetentie nog steeds voornamelijk in aparte vakken (seminarie en onderzoekscompetentie) en dus niet in cultuur- en / of gedragswetenschappen, zoals het leerplan vereist. Op die manier is de aanpak van de onderzoekscompetentie nog steeds versnipperd, ook al zijn er duidelijke aanzetten om de onderzoekscompetentie te realiseren in een graad- en vakoverstijgend samenhangend geheel. In het eerste jaar van de derde graad doorlopen de leerlingen in beperkte mate de volledige onderzoekscyclus, maar een opdracht met duidelijke verwachtingen ontbreekt. In het tweede jaar doorlopen ze verschillende onderzoeksmethoden in seminarie en de volledige cyclus in het vak onderzoekscompetentie. De activiteiten in het kader van de onderzoekscompetentie sluiten nu inhoudelijk wel aan bij de leerplandoelstellingen van cultuur- en gedragswetenschappen.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Tijdens de doorlichting was de evaluatie wat volledigheid en evenwicht betreft een afspiegeling van het onderwijsaanbod. Voor cultuurwetenschappen was het beheersingsniveau van de evaluatie te laag. Bij het evalueren van de onderzoekscompetentie ontbraken evaluatiecriteria, die afgestemd zijn op de leerplandoelstellingen.

Tijdens de opvolging bleek dat de enigszins positieve kentering die in het aanbod van cultuurwetenschappen zichtbaar is, nog niet is doorgetrokken in de evaluatie. De leerplandoelstellingen die nu wel worden aangeboden, ontbreken nog in de evaluatie. Enkele leerplandoelstellingen evalueert de vakgroep mondeling tijdens de lessen, maar hiervan ontbreken verantwoordingsstukken. Vanzelfsprekend komen de leerplandoelstellingen die ontbreken in het aanbod, ook niet aan bod in de evaluatiepraktijk.

Voor de evaluatie van de onderzoekscompetentie ontbreken nog steeds evaluatiecriteria of zijn de evaluatiecriteria onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.

3.6 Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne

Uit de doorlichting bleek dat de onderwijsinstelling niet voldeed aan het systematisch beheersen en wegwerken van risico's en problemen aangaande bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH). De school besteedde te weinig tijd aan BVH. Een aantal kwaliteitsaspecten bij de organisatie van het welzijnsbeleid waren zwak. Het globaal preventieplan en het jaaractieplan gingen onvoldoende uit van de werkelijk aanwezige risico's en noden in de school. Een formeel overleg over het welzijnsbeleid op schoolniveau tussen het beleid en de werknemers ontbrak waardoor personeel, noch leerlingen de kans hebben om hun mening over noodzakelijke verbeteringen in te brengen. Af en toe gebeurden er binnen de school aankopen buiten het reguliere circuit zonder betrokkenheid van de preventieadviseur.

Ook op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid waren er een aantal knelpunten (bijvoorbeeld omhooggekomen tegels door de wortels van een nabijgelegen boom, vloerbekleding in de sportzaal in minder goede staat, vochtproblemen in bepaalde muren). Het beheer van de chemische producten (inventaris, opslag en etikettering, afhaling van chemisch afval) in de labo's was voor verbetering vatbaar. Een recent keuringsverslag van de elektrische installatie ontbrak.

Tijdens de opvolging richtte de inspectie zich enkel op de tekorten uit de doorlichting. De tekorten zijn voldoende weggewerkt. De school besteedt al meer tijd aan BVH. Sinds dit schooljaar is de directeur niet meer het 'preventie-aanspreekpunt' maar een beleidsmedewerker met meerdere verantwoordelijkheden. De tijd die hij aan BVH kan besteden is niet duidelijk afgelijnd en het is dus nog niet duidelijk of hij over voldoende tijd zal beschikken.

Het globaal preventieplan en het jaaractieplan worden nu gevoed door concrete vaststellingen van de interne en externe preventiedienst, het aanspreekpunt van de school en van de externe controlediensten. De planning mist nog een budgettering en een duidelijke timing, maar de planning fungeert nu wel als dynamisch instrument om de risico's en problemen op het vlak van BVH te beheersen. De verbeteringswerken worden nog steeds vanuit een hoger niveau gecoördineerd, maar de school kan nu heel transparant de stand van zaken opvolgen en duidelijk aangeven hoe dringend een actie is. Het comité preventie en bescherming vergadert nog steeds overkoepelend op niveau van de inrichtende macht, maar BVH komt nu op de agenda van de schoolraad, de personeelsvergadering en de beleidsvergadering. Op deze manier hebben de leerlingen en het personeel enigszins inspraak op het vlak van BVH en krijgen ze de info over BVH. Alle aankopen verlopen nu volgens de geijkte procedure.

De knelpunten op het vlak van bewoonbaarheid en veiligheid zijn voldoende weggewerkt: de vloeren zijn vernieuwd en het vochtprobleem is verholpen. Het beheer van de chemische producten is sterk verbeterd. Zo gebeurt de opslag in een aangepaste kast en is de inventaris aanwezig. De etikettering staat nog niet op punt. De school beschikt over een keuringsverslag van de elektrische installaties dat geldig is tot 2019.

3.7 Inbreuken op de regelgeving

Voldoet niet

De school overschrijdt het maximaal aantal lestijden en overtreedt hierdoor de regelgeving met betrekking tot het minimumlessenrooster (BVR van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds onderwijs).

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

ONGUNSTIG

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	Nederlands	
Graad 1 Latijn	Nederlands	
Graad 1 Moderne wetenschappen	Nederlands	
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies met betrekking tot het zelfstandig remediëren van tekorten:

de onderwijsinspectie oordeelt dat de instelling de tekorten zelfstandig en zonder externe ondersteuning kan remediëren.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning van de structuuronderdelen met een ongunstig advies opgestart.

GUNSTIG

- voor de **erkenningvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** voor Graad 3 ASO Economie-moderne talen, Graad 3 ASO Economie-wiskunde, Graad 3 ASO Latijn-moderne talen, Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen, Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde.
- voor de **erkenningvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'**.
- voor de **overige erkenningvoorwaarden**.

5 BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Het inspectieteam stelde volgende inbreuk(en) vast:

Het niet respecteren van de regelgeving met betrekking tot het minimumlessenrooster (BVR van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds onderwijs).

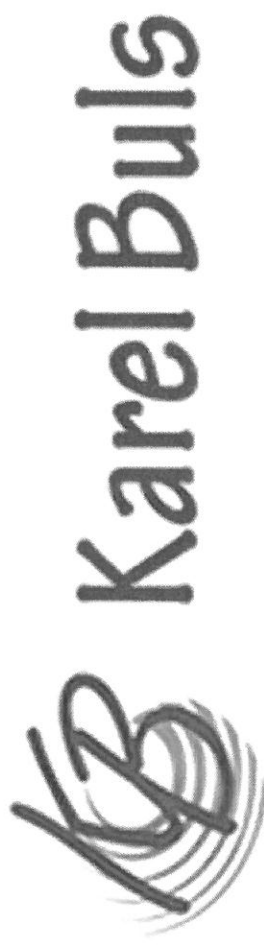
Deze inbreuk(en) worden voor verder gevolg doorgestuurd naar de bevoegde administratie.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Wendy FRANQUET de inspecteur-verslaggever	Dirk VELDEMAN de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	

6 ADDENDUM

Het bestuur van de instelling heeft een beroep gedaan op art. 41 §2 van het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009. Het heeft binnen de opgelegde termijn na het ontvangen van het ongunstig advies de opschorting van de procedure tot intrekking van de erkenning aangevraagd op basis van een door het bestuur van de instelling uitgewerkt verbeteringsplan.

Op basis van het ministerieel besluit van 18 mei 2010 houdende delegatie van sommige bevoegdheden inzake onderwijs aan de inspecteur-generaal en conform art. 3 en 4 van het besluit van de Vlaamse Regering houdende de vaststelling van de criteria ter beoordeling van verbeteringsplannen van 17 januari 2014 keurde de inspecteur-generaal het ingediende verbeteringsplan goed. De procedure tot intrekking van de erkenning wordt hierdoor opgeschort tot en met **13 september 2020**.

**Verbeteringsplan
Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls**

**Bonekruidlaan 88
1020 Laken**

Inhoudstafel

1	Overzicht verbeteringsplan	2
2	Aanleiding tot een verbeteringsplan met externe ondersteuning	4
3	Strategische doelstellingen	5
4	Operationele verbeterdoelstellingen en actie- en vorderingsplannen	6
	4.1 Actie- en vorderingsplan Nederlands in de eerste graad A-stroom	7
	4.2 Actie- en vorderingsplan Cultuur- en gedragswetenschappen in de derde graad aso Humane Wetenschappen	17
5	Procedure waarmee de school de vorderingen zal meten	29
6	Handtekeningen.....	30
7	Bijlagen	31

1 Overzicht verbeteringsplan

School	Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls (Laken)
Directeur	Dirk Veldeman (4/5de) Eli Peeters (1/5de)
Datum verzending 'Verslag opvolgingsdoorlichting van het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls' in Laken.	20 april 2017
Coördinatie verbeteringsplan	Directeur, Dirk Veldeman Directeur, Eli Peeters Pedagogisch inspecteur Stad Brussel, Sandra De Nies
Externe ondersteuning	Netgebonden pedagogische begeleidingsdienst: OVSG vzw Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten Ravensteingalerij 3 bus 7 1000 Brussel Specifiek voor AV Nederlands: OCB Onderwijscentrum Brussel Marcqstraat 16-18 1000 Brussel
Verantwoordelijke schoolbestuur	Schepen van Onderwijs, mevrouw Faouzia Hariche
Datum tot wanneer de instelling wenst dat de procedure tot intrekking van de erkenning wordt opgeschort	1 oktober 2020

Datum verzending verbeteringsplannen	15/05/2017
Inhoud van het verbeteringsplan	Betreffende de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen': strategische doelstellingen, operationele doelstellingen en actie- en vorderingsplannen voor de structuuronderdelen • Nederlands in de eerste graad A-stroom • Cultuur- en gedragswetenschappen derde graad in aso Humane Wetenschappen

2 Aanleiding tot een verbeteringsplan met externe ondersteuning

Op 1 februari 2017 formuleerde de inspectie van de Vlaamse Gemeenschap een ongunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor:

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	Nederlands	
Graad 1 Latijn	Nederlands	
Graad 1 Moderne wetenschappen	Nederlands	
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen

3 Strategische doelstellingen

Het algemeen beleid van de school stuurt de onderwijskundige processen aan (onderwijsaanbod, evaluatiepraktijk, leerbegeleiding en vakgroepwerking) en volgt ze op voor:

- Nederlands in de eerste graad A-stroom:
 - a. De school realiseert een volledig, evenwichtig en samenhangend onderwijsaanbod met het leerplan als referentiekader.
 - b. De school verzekert de aanwezigheid van minimale materiële (ICT-)uitrusting en het aanwenden ervan ter ondersteuning van de leerbegeleiding.
 - c. De school realiseert een volledige en evenwichtige evaluatiepraktijk.
 - d. De school realiseert een preventieve en curatieve leerbegeleiding.
 - e. De school stuurt de knelpunten met betrekking tot de deskundigheidsbevordering bij.
- cultuur- gedragswetenschappen (derde graad) in aso Humane Wetenschappen;
 - a. De school stuurt de knelpunten met betrekking tot de deskundigheidsbevordering bij.
 - b. De school realiseert een volledig, evenwichtig en samenhangend onderwijsaanbod op het juiste beheersingsniveau met het leerplan als referentiekader.
 - c. De school realiseert een evenwichtige, volledige en transparante evaluatiepraktijk op het door het leerplan aangegeven beheersingsniveau.

4 Operationele verbeterdoelstellingen en actie- en vorderingsplannen

Op basis van de strategische doelstellingen werden twee actie- en vorderingsplannen opgesteld betreffende leerplanrealisaties van

- Nederlands in de eerste graad A-stroom;
- cultuur- en gedragswetenschappen (derde graad) in aso Humane Wetenschappen;

De actie- en vorderingsplannen geven het plan van aanpak weer om de strategische doelstelling binnen de gestelde tijd op een kwaliteitsvolle manier en duurzaam te bereiken.

De actie- en vorderingsplannen bevatten de volgende rubrieken:

Omschrijving van het ongunstig advies

Letterlijke weergaven van de in het doorlichtingsverslag aangegeven tekorten.

Operationele doelstellingen om het ongunstig advies weg te werken

Het operationeel doel waarvoor het plan van aanpak wordt opgesteld.

Acties per operationeel doel

Omschrijving van de wijze waarop de doelen zullen worden bereikt.

Verwacht resultaat + realisatiebewijs of verantwoordingsstuk

Het resultaat van de vooropgestelde actie met daarbij de verantwoordingsstukken die bewijzen dat de actie affectief uitgevoerd werd.

Actoren

De verantwoordelijken voor het uitvoeren van de acties en de begeleider van OVSG en OCB in hun begeleidingsfunctie.

Middelen

Materiaal en/of financiële middelen nodig om de doelstelling uit te voeren.

Timing

Deadline tegen wanneer de actie dient uitgevoerd te worden.

Afvinklijst

Om de uitgevoerde acties aan te duiden.

4.1 Nederlands in de eerste graad A-stroom

VERBETERDOELSTELLINGEN		
OMSCHRIJVING VAN HET ONGUNSTIG ADVIES		OPERATIONELE DOELSTELLINGEN OM HET ONGUNSTIG ADVIES WEG TE WERKEN
1a	Onderwijsaanbod: volledigheid, evenwicht en samenhang	
1a1	Het oefenen en evalueren van taalhandelende activiteiten (al doende communicatieve vaardigheden aanleren) krijgt weliswaar meer aandacht, maar is nog steeds relatief beperkt.	1a1 Taalhandelende activiteiten (al doende communicatieve vaardigheden aanleren) worden ingeëfend en geëvalueerd.
1a2	Spelling en spraakkunst worden nog te dikwijls als klassieke spelling- en spraaktraining opgevat. Het verband met het verhogen van de taalvaardigheden van de leerlingen is slechts beperkt zichtbaar.	1a2 Het verband tussen het aanbrengen van spelling en spraakkunst en het verhogen van de taalvaardigheid van de leerlingen is duidelijk zichtbaar.
1a3	Hoewel inspanningen geleverd zijn, gebeurt de opbouw van spellingsregels nog maar beperkt vanuit taalobservaties.	1a3 De opbouw van spellingsregels gebeurt vanuit taalobservaties.
1b	Uitrusting: ICT, inzet uitrusting, leermiddelen	
1b1	De aanbevolen materiële uitrusting uit het leerplan is slechts gedeeltelijk beschikbaar en wordt onvoldoende ingezet om de lessen te ondersteunen.	1b1 De aanbevolen materiële uitrusting uit het leerplan is beschikbaar en wordt ingezet om de lessen te ondersteunen.
1c	Evaluatiepraktijk: evenwicht en volledigheid	
1c1	De inspanningen die de school leverde op dit vlak zijn onbestaand ofwel ontoereikend om de evaluatie als valide te kunnen beschouwen. Nog steeds dient de evaluatie onvoldoende om het leerproces van de leerlingen bij te sturen.	1c1a De evaluatie is valide.
		1c1b De evaluatie dient om het leerproces bij te sturen.
1c2	De examens zijn in nagenoeg dezelfde mate gericht op de beoordeling van geïsoleerde woordenschat en grammaticale items.	1c2 De evaluatie is volledig en evenwichtig.

1c3	Volgens schoolbrede afspraken binnen de talen staan in de eerste graad 60% van de punten op (ondersteunende) kennis en slechts 40% op vaardigheden. In de praktijk toetsen de examens tot twee derden kennisgerichte leerinhouden. Dat het dagelijks werk nog geen 45% en de examens meer dan 55% van het puntentotaal uitmaken, ondersteunen een procesmatige, gefaseerde evaluatie van de vaardigheden niet (puntenverhouding 80 DW – 100 EX).	1c3	De rapportering is een weergave van een valide, volledige en evenwichtige evaluatie.
1d	Leerbegeleiding: preventief en curatief		
1d1	De nadruk op de ondersteunende kennis blijft een hinderpaal voor de leerwinst inzake taalvaardigheden.	1d1	De preventieve en curatieve leerbegeleiding beoogt het verhogen van de leerwinst inzake taalvaardigheden.
1e	Deskundigheidsbevordering: overleg		
1e1	Voortgaand op de output en de analyse van de geleverde inspanningen is de structurele uitwisseling van expertise en inzichten onvoldoende gebleken om aan de opmerkingen van de doorlichting tegemoet te komen, zelfs al verloopt de vakgroepwerking formeel.	1e1	Er is structurele uitwisseling van expertise en inzichten binnen de vakgroep Nederlands .
1e2	Het beschouwen van het taalonderwijs als één (inhoudelijke) entiteit binnen de school is een opportuniteit die onvoldoende aangegrepen is naar aanleiding van de doorlichting.	1e2	Het talenbeleid van de school ondersteunt het (taal)leren van de leerlingen in alle vakken.
1e3	Door personeelswissels is de doorstart naar een gedegen, leerplangerichte aanpak van te recente datum om te kunnen voldoen aan de vastgestelde tekorten.	1e3	Het schoolbeleid zorgt voor een zo gering mogelijke lerarenverloop, wat bevorderlijk is voor de leerplanrealisatie.

ACTIE- en VORDERINGSPLAN					
<u>OPERATIONELE DOELSTELLINGEN OM HET ONGUNSTIG ADVIES WEG TE WERKEN</u>	<u>ACTIES PER OPERATIONELE DOELSTELLING</u>	<u>VERWACHT RESULTAAT</u> + realisatiebewijs of verantwoordingstuk	<u>ACTOREN</u>	<u>MIDDELEN</u> budget, materiaal	<u>TIMING</u> tegen wanneer
1a Onderwijsaanbod: volledigheid, evenwicht en samenhang					
1a1 Taalhandelende activiteiten (al doende communicatieve vaardigheden aanleren) worden ingeoeft en geëvalueerd.	- Bestuderen van het leerplan: inhoud en visie op het vak, inzicht in de leerlijnen. - Vorming volgen over taalverwerving en tweede taalverwerving. - Screenen van taalmethodes en kiezen van een gepaste methode. - Opstellen van een graadsplan.	De leerlingen bereiken de vooropgestelde leerplandoelstellingen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - <i>lesmateriaal</i> - <i>graadsplan</i> - <i>taken, toetsen en exams</i>	Vakgroep Nederlands Talenbeleidscoördinator Met ondersteuning van - OCB - OVSG		☐ 04/2017 ☐ 06/2017 ☐ 06/2017 ☐ 11/2017
1a2 Het verband tussen het aanbrengen van spelling en spraakkunst en het verhogen van de taalvaardigheid van de leerlingen is duidelijk zichtbaar.	- Bestuderen van het leerplan: plaats en inhoud van spelling en taalbeschouwing in het leerplan. - Kiezen van een taalmethode waarin spelling en taalbeschouwing geïntegreerd aan bod komt en i.f.v. de vaardigheden. - Aanbieden van opdrachten waarin	De leerkrachten bieden spelling en taalbeschouwing geïntegreerd aan. De leerlingen zijn taalvaardiger. <i>Realisatiebewijzen:</i> - <i>lesmateriaal</i> - <i>evaluatiemateriaal</i>	Vakgroep Nederlands Talenbeleidscoördinator Met ondersteuning van - OCB		☐ 04/2017 ☐ 06/2017 ☐ 06/2018

	spelling en taalbeschouwing geïntegreerd aan bod komen.					
1a3 De opbouw van spellingsregels gebeurt vanuit taalobservaties.	- Bestuderen van het leerplan: plaats en inhoud van spelling en in het leerplan. - Opstellen van BSA/observatie-instrument/screeningsinstrument i.f.v. het in kaart brengen van de spellingsvaardigheden van leerlingen bij aanvang SO. - Analyseren van de evaluatiegegevens m.b.t. spellingsvaardigheid. - (Gedifferentieerd) aanbieden van spellingstaken o.b.v. de taalobservaties.	De leerlingen hebben een spellingsgeweten i.f.v. hun schrijfvaardigheid. <i>Realisatiebewijzen:</i> - BSA/observatie-instrument/screeningsinstrument - analysedocument van de screening - lesmateriaal	Vakgroep Nederlands Talenbeleids-coördinator Met ondersteuning van - OCB	04/2017 11/2017 11/2017 06/2018	☐ ☐ ☐ ☐	

1b Uitrusting: ICT, inzet uitrusting, leermiddelen					
1b1 De aanbevolen materiële uitrusting uit het leerplan is beschikbaar en wordt ingezet om de lessen te ondersteunen.	- Opmaken van een inventaris van alle beschikbare multimedia materialen/middelen aanwezig op school en deze vergelijken met de minimale vereisten uit het leerplan. - Taalmethode en leerplan screenen i.f.v. de aanbevolen middelen en materialen. - Eventueel aankopen van middelen en materialen, al naar gelang van het resultaat van de vergelijkende analyse tussen de inventaris en de lijst uit het leerplan. - Info-moment door ICT-coördinator organiseren voor de leerkrachten Nederlands, i.f.v. het concreet gebruiken van de diverse materialen. - Collegiale visitatie organiseren bij collega die functioneel gebruik maakt van de leermiddelen en materialen ter ondersteuning van de lessen. - Afspraken maken i.f.v. bezetting klaslokalen, uitleen materialen, ...	ICT-materiaal en leermiddelen worden ingezet ter ondersteuning van de lessen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - <i>inventaris materialen op school en minimale vereisten</i> - <i>lesmateriaal</i> - <i>afsprakennota</i> - <i>schoolkalender / weekplanning school</i> - <i>Smartschoolreserve-ringen</i>	Vakgroep Nederlands ICT-coördinator Directie	01/2018 01/2018 06/2018 04/2018 06/2018 06/2017	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

1c Evaluatiepraktijk: evenwicht en volledigheid						
1c1a De evaluatie is valide.	- Vormingsmoment bijwonen: brede en valide evaluatie (in het leerplan, in de methode). - Screenen van evaluatie-instrumenten i.f.v. validiteit en deze eventueel aanpassen.	Evaluatiegegevens geven een duidelijk en zuiver beeld van de taalvaardigheid van de leerlingen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - lesmateriaal - evaluatie-instrumenten, toetsen en examens	Vakgroep Nederlands Talenbeleidscoördinator Met ondersteuning van - OCB	11/2018 06/2019	☐ ☐	
1c1b De evaluatie dient om het leerproces bij te sturen.	- Individueel overleg bijwonen: analyse van evaluatiegegevens en koppelen van acties i.f.v. aanbod, differentiatie, preventieve, curatieve en remediërende leerbegeleiding.	De evaluatiegegevens worden aangewend om preventief, gedifferentieerd en curatief leerlingen te begeleiden. <i>Realisatiebewijzen:</i> - lesmateriaal - analysedocumenten	Vakgroep Nederlands Talenbeleidscoördinator Met ondersteuning van - OCB	01/2018	☐	
1c2 De evaluatie is volledig en evenwichtig.	- Uitwerken van evaluatiemateriaal/instrumenten waarin alle doelen op een evenwichtige manier opgenomen worden. - Opstellen van transparante evaluatiecriteria bij de evaluatie-instrumenten en deze integreren in het leerlingenmateriaal.	De evaluatie is afgestemd op het leerplan (visie en doelstellingen) en geeft aan welke LP-doelen al dan niet bereikt zijn. De leerlingen worden in de loop van de graad op alle leerplandoelstellingen op een evenwichtige manier geëvalueerd.	Vakgroep Nederlands Talenbeleidscoördinator Talenbeleidsteam Met ondersteuning van	06/2019 06/2019	☐ ☐	

	- Afspraken maken m.b.t. het registreren van de evaluatiegegevens van de leerlingen en de daaraan gekoppelde leerbegeleiding. - Opstellen van 'breed beginbeeld' taalvaardigheid: BSA/observatie-instrument/screeningsinstrument i.f.v. het in kaart brengen van de taalvaardigheid van leerlingen bij aanvang SO.	<i>Realisatiebewijzen:</i> - evaluatie-instrumenten - evaluatiecriteria - afsprakennota - breed beginbeeld <i>taalvaardigheid:</i> <i>toetsbatterij/screenings-instrumenten</i>	- OVSG - OCB		06/2019 11/2017	☐ ☐
1c3 De rapportering is een weergave van een valide, volledige en evenwichtige evaluatie.	- Afspraken maken m.b.t. rapportering i.f.v. validiteit, volledigheid en evenwichtigheid. - Lay-out en inhoudelijke items van het rapport aanpassen. - Uitschrijven van rapportcommentaren die een toelichting geven bij de leerwinst en werkpunten per leerling.	Het rapport geeft leerlingen en ouders een duidelijk beeld van hun taalvaardigheid, leerwinst en werkpunten. <i>Realisatiebewijzen:</i> - afsprakennota - rapport en rapportcommentaren	Vakgroep Nederlands Talenbeleidscoördinator Directie / beleidsteam ICT-coördinator Met ondersteuning van OVSG		11/2018 11/2018 11/2018	☐ ☐ ☐

1e Deskundigheidsbevordering: overleg					
1e1 Er is structurele uitwisseling van expertise en inzichten binnen de vakgroep Nederlands .	- Afspraken maken op beleidsniveau: aanstellen vakgroepverantwoordelijke en beleidsteam, opdracht van de vakgroepverantwoordelijke, frequentie en planning van de VWG, bepalen van inhoudelijke items, opstellen agenda, formuleren van werkpunten en acties, opvolgen van werkpunten en acties, sjabloon verslagen van de VWG-vergadering. - VWG komt op systematische wijze samen volgens de richtlijnen/afspraken.	De vakgroepwerking wordt structureel, doelgericht en systematisch georganiseerd. <i>Realisatiebewijzen:</i> - schoolkalender - beleidsdocument - verslagen - beleidsvergaderingen - verslagen VWG-vergaderingen - sjabloon	Directie Beleidsteam Alle VWG Met ondersteuning van: - OVSG	08/2017	☐
1e2 Het beschouwen van het taalonderwijs als één (inhoudelijke) entiteit binnen de school is een opportuniteit die benut wordt om de taalvaardigheid van de leerlingen te verhogen.	- Samenstellen kernteam talenbeleid en talenbeleidscoördinator. - Het kernteam talenbeleid komt op systematische basis samen. - Opstellen, opvolgen en bijsturen talenbeleidsplan (BSA, prioriteiten, doelen, acties, evaluatie/bijsturing). - Items vanuit het kernteam talenbeleid worden opgenomen op VWG-niveau.	Elke leerkracht is effectief ook een taal leerkracht. Er wordt structureel, doelgericht en systematisch aan het talenbeleid gewerkt met het hele schoolteam. <i>Realisatiebewijzen:</i> - schoolkalender - talenbeleidsplan - verslagen VWG - verslagen - beleidsvergadering en kernteam talenbeleid.	Kernteam talenbeleid Talenbeleidscoördinator Vakgroepverantwoordelijken Met ondersteuning van - OCB	06/2017 06/2018 06/2018 04/2020 11/2019	☐ ☐ ☐ ☐ ☐

1e3 Het schoolbeleid zorgt voor een zo gering mogelijke lerarenverloop, wat bevorderlijk is voor de leerplanrealisatie.	- De opdrachtenverdeling (klassen, uurrooster, lokalen) van de leerkrachten opstellen zodat de stabiliteit van de vakgroep Nederlands in de 1 ^{ste} graad A-stroom gewaarborgd is.	Een stabiel team voor het vak Nederlands in de 1 ^{ste} graad A-stroom. <i>Realisatiebewijzen:</i> - document opdrachtenverdeling	Directie	09/2017 09/2018 09/2019	☐
--	---	--	----------	-------------------------------	--------------------------

4.2 Cultuur- en gedragswetenschappen in de derde graad aso Humane Wetenschappen

VERBETERDOELSTELLINGEN		
OMSCHRIJVING VAN HET ONGUNSTIG ADVIES		OPERATIONELE DOELSTELLINGEN OM HET ONGUNSTIG ADVIES WEG TE WERKEN
2a	Deskundigheidsbevordering: overleg	
2a1	Door de kleinschaligheid van de school is er niet echt sprake van een vakgroep, maar de school voorziet ook niet in andere overlegstructuren om te reflecteren over de leerplanrealisatie.	2a1a Er is een vakgroep Humane Wetenschappen. 2a1b De leerkrachten doen aan leerplanstudie en reflecteren over de leerplanrealisatie in de vakgroep. 2a1c De betrokken leerkrachten nemen deel aan een schooloversijgende vakdidactische leergemeenschap (VLG) Humane Wetenschappen.
2a2	Zo is de remediëring pas vorig schooljaar ingezet door een personeelswissel en enkel in het tweede leerjaar van de derde graad. Er was vorig schooljaar immers geen eerste leerjaar. Eén schooljaar volstaat echter niet om de ernstige tekorten in de leerplanrealisatie weg te werken. Dit toont aan dat de schoolleiding de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs en de verantwoordelijkheid om de tekorten weg te werken volledig bij de leraren legt en hen onvoldoende structureel ondersteunt en aanstuurt.	2a2a Het schoolbeleid zorgt voor een zo gering mogelijke lerarenverloop, wat bevorderlijk is voor de leerplanrealisatie. 2a2b Het schoolbeleid ondersteunt de leerkrachten structureel.
2b	Onderwijsaanbod: volledigheid, evenwicht, beheersingsniveau en samenhang	
2b1	Tijdens de opvolging ontbreken in cultuurwetenschappen nog heel wat doelstellingen die gericht zijn op de hogere beheersingsniveaus, waardoor er te weinig aandacht gaat naar het wetenschappelijk onderbouwen, naar het analyseren, synthetiseren en reflecteren, naar het leggen van relaties vanuit overkoepelende cultuurwetenschappelijke theorieën en modellen en naar het leren formuleren van standpunten.	2b1 Alle leerplandoelstellingen worden aangeboden op het door de leerplandoelstelling aangegeven beheersingsniveau. Hierdoor gaat er voldoende aandacht naar: - het wetenschappelijk onderbouwen; - het analyseren, synthetiseren en reflecteren; - het leggen van relaties vanuit overkoepelende cultuurwetenschappelijke theorieën en modellen; - het leren formuleren van standpunten.

2b2	Volgende doelen komen nog steeds niet, te beperkt of te impliciet aan bod: 'opvattingen over de mens en over de gelijkwaardigheid van mensen in cultureel perspectief kunnen plaatsen en deze opvattingen met actuele wereldbeelden kunnen verbinden', 'met voorbeelden kunnen toelichten hoe culturele identiteit ontstaat en evolueert', 'waarden kunnen herkennen in eigen opvattingen en in die van anderen en hier tegenover een genuanceerd standpunt kunnen innemen' en 'de spanning tussen individualisme en collectivisme in voorbeelden kunnen analyseren'.	2b2	Volgende leerplandoelstellingen komen voldoende en expliciet aan bod: - opvattingen over de mens en over de gelijkwaardigheid van mensen in cultureel perspectief kunnen plaatsen en deze opvattingen met actuele wereldbeelden kunnen verbinden; - met voorbeelden kunnen toelichten hoe culturele identiteit ontstaat en evolueert; - waarden kunnen herkennen in eigen opvattingen en in die van anderen en hier tegenover een genuanceerd standpunt kunnen innemen; - de spanning tussen individualisme en collectivisme in voorbeelden kunnen analyseren.
2b3	Bij de profielcomponenten 'organisatie' ontbreekt het vergelijkende perspectief en worden organisatievormen binnen maatschappelijke domeinen niet verbonden met historisch en cultureel bepaalde opvattingen over mens en maatschappij.	2b3a	Bij de profielcomponenten 'organisatie' komt het vergelijkende perspectief aan bod.
		2b3a	Bij de profielcomponenten 'organisatie' worden organisatievormen binnen maatschappelijke domeinen verbonden met historisch en cultureel bepaalde opvattingen over mens en maatschappij.
2b4	Verder komen in het politiek domein totalitaire regimes te beperkt aan bod, evenals de druk van de toenemende complexiteit van de samenleving op politieke organisaties.	2b4	In het politiek domein komen totalitaire regimes voldoende aan bod, evenals de druk van de toenemende complexiteit van de samenleving op politieke organisaties.
2b5	Het economische domein bespreken de leerlingen nu wel, maar het levensbeschouwelijke domein wordt nog steeds niet behandeld zoals het leerplan bedoelt.	2b5	Het levensbeschouwelijke domein wordt behandeld zoals het leerplan bedoelt.
2b6	Er gaat nog te weinig aandacht naar het beschrijven van de wisselwerking tussen verschillende maatschappelijke domeinen met aandacht voor veranderingsprocessen.	2b6	Er gaat voldoende aandacht naar het beschrijven van de wisselwerking tussen verschillende maatschappelijke domeinen met aandacht voor veranderingsprocessen.
2b7	Binnen de profielcomponenten 'interactie en communicatie' komen massamedia en de regulerende maatregelen wel voldoende aan bod, maar leren de leerlingen nog te weinig beoordelen vanuit verschillende standpunten.	2b7	Binnen de profielcomponenten 'interactie en communicatie' leren de leerlingen beoordelen vanuit verschillende standpunten.

2b8	De leerlingen realiseren de onderzoekscompetentie nog steeds voornamelijk in aparte vakken (seminarie en onderzoekscompetentie) en dus niet in cultuur- en/of gedragswetenschappen, zoals het leerplan vereist. Op die manier is de aanpak van de onderzoekscompetentie nog steeds versnipperd, ook al zijn er duidelijke aanzetten om de onderzoekscompetentie te realiseren in een graad- en vakoverstijgend samenhangend geheel. In het eerste jaar van de derde graad doorlopen de leerlingen in beperkte mate de volledige onderzoekscyclus, maar een opdracht met duidelijke verwachtingen ontbreekt. In het tweede jaar doorlopen ze verschillende onderzoeksmethoden in seminarie en de volledige cyclus in het vak onderzoekscompetentie.	2b8	De leerlingen realiseren de onderzoekscompetentie in cultuur- en/of gedragswetenschappen, zoals het leerplan vereist.
2c Evaluatiepraktijk: evenwicht, volledigheid, beheersingsniveau en transparantie			
2c1	De leerplandoelstellingen die nu wel worden aangeboden, ontbreken nog in de evaluatie. Vanzelfsprekend komen de leerplandoelstellingen die ontbreken in het aanbod, ook niet aan bod in de evaluatiepraktijk.	2c1	De evaluatie is volledig.
2c2	Enkele leerplandoelstellingen evalueert de vakgroep mondeling tijdens de lessen, maar hiervan ontbreken verantwoordingsstukken.	2c2	Bij mondelinge evaluatie wordt een verslag met de taakomschrijving, de evaluatiecriteria en de score van de leerling opgesteld.
2c3	Voor de evaluatie van de onderzoekscompetentie ontbreken nog steeds evaluatiecriteria of zijn de evaluatiecriteria onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.	2c3	Bij het evalueren van de onderzoekscompetentie worden criteria gebruikt die afgestemd zijn op alle leerplandoelstellingen in verband met de onderzoekscompetentie.

ACTIE- en VORDERINGSPLAN						
<u>OPERATIONELE DOELSTELLINGEN OM HET ONGUNSTIG ADVIES WEG TE WERKEN</u>	<u>ACTIES PER OPERATIONELE DOELSTELLING</u>	<u>VERWACHT RESULTAAT</u> + realisatiebewijs of verantwoordingsstuk	<u>ACTOREN</u>	<u>MIDDELEN</u> budget, materiaal	<u>TIMING</u> tegen wanneer	
2a Deskundigheidsbevordering: overleg						
2a1a Er is een vakgroep Humane Wetenschappen.	- Samenstellen vakgroep Humane Wetenschappen. - Aanstellen en formuleren opdracht van de vakgroepverantwoordelijke. - Versterken van de vakgroep door een extra leerkracht. - Opstellen beleidsdocument 'vakgroepwerking' waarin afspraken staan over de vakgroepwerking.	De vakgroep Humane Wetenschappen komt systematisch bijeen en overlegt doelgericht volgens de gemaakte afspraken. <i>Realisatiebewijzen:</i> - schoolkalender - beleidsdocument 'vakgroepwerking'	Directie Kernteam beleid Vakgroep Met begeleiding van OVSG		01/2017 01/2017 01/2017 08/2017	☐ ☐ ☐ ☐
2a1b De leerkrachten doen aan leerplanstudie en reflecteren over de leerplanrealisatie in de vakgroep.	- De vakgroep doet aan leerplanstudie in de vakgroepbijeenkomsten.	De vakgroep Humane Wetenschappen overlegt en reflecteert over het leerplan. <i>Realisatiebewijzen:</i> - verslagen vakgroepbijeenkomst	Vakgroep Met begeleiding van OVSG		08/2017	☐

2a1c De betrokken leerkrachten nemen deel aan een schooloverstijgende VLG Humane Wetenschappen.	- Deelnemen aan schooloverstijgende VLG Humane Wetenschappen.	De VLG Humane Wetenschappen dient als extra overlegstructuur om te reflecteren over het leerplan. <i>Realisatiebewijzen:</i> - verslagen vakdidactische leergemeenschap	Directie Vakgroep	03/2017	☐
2a2 Het schoolbeleid zorgt voor een zo gering mogelijk lerarenverloop, wat bevorderlijk is voor de leerplanrealisatie. Het schoolbeleid ondersteunt de leerkrachten structureel.	- Opstellen van de opdrachtenverdeling van de leerkrachten zodat de stabiliteit van de vakgroep Humane Wetenschappen in de 2de en 3de graad is gewaarborgd. - Afspraken maken, op beleidsniveau, over de werking van de vakgroep: de frequentie, de planning, het opstellen van de agenda, het opstellen van de verslagen, het publiceren van de werkpunten en acties.	Een stabiel team voor het vak Gedrags- en Cultuurwetenschappen in de 2de en 3de graad <i>Realisatiebewijzen:</i> - opdrachtenverdeling - beleidsdocument 'vakgroepwerking'	Directie	09/2017 09/2018 09/2019 08/2017	☐ ☐ ☐ ☐

2b3 Bij de profielcomponent 'organisatie' komt het vergelijkende perspectief aan bod en worden organisatievormen binnen maatschappelijke domeinen verbonden met historisch en cultureel bepaalde opvattingen over mens en maatschappij.	- Inventariseren van het beschikbaar cursusmateriaal. - Bepalen prioriteiten en acties om een geactualiseerd en volledig cursusaanbod te realiseren. - Jaarplan opmaken waarin alle leerplandoelstellingen met het gepaste beheersingsniveau zijn opgenomen. - Aanpassen van het cursusmateriaal naargelang het gewenste beheersingsniveau.	De leerlingen krijgen onderwijs waarin alle leerplandoelstellingen zijn opgenomen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - <i>jaarplan</i> - <i>cursusmateriaal</i> - <i>inventaris</i> - <i>cursusmateriaal</i> - <i>verslagen</i> - <i>vakgroepbijeenkomst</i>	Vakgroep Met begeleiding van OVSG	11/2017 09/2017 11/2017 06/2019	☐ ☐ ☐ ☐
2b4 In het politiek domein komen totalitaire regimes voldoende aan bod, evenals de druk van de toenemende complexiteit van de samenleving op politieke organisaties.	- Inventariseren van het beschikbaar cursusmateriaal. - Bepalen prioriteiten en acties om een geactualiseerd en volledig cursusaanbod te realiseren. - Jaarplan opmaken waarin alle leerplandoelstellingen met het gepaste beheersingsniveau zijn opgenomen. - Aanpassen van het cursusmateriaal naargelang het gewenste beheersingsniveau.	De leerlingen krijgen onderwijs waarin alle leerplandoelstellingen zijn opgenomen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - <i>jaarplan</i> - <i>cursusmateriaal</i> - <i>inventaris</i> - <i>cursusmateriaal</i> - <i>verslagen</i> - <i>vakgroepbijeenkomst</i>	Vakgroep Met begeleiding van OVSG	11/2017 09/2017 11/2017 06/2019	☐ ☐ ☐ ☐

2b5 Het levensbeschouwelijke domein wordt behandeld zoals het leerplan bedoelt	- Inventariseren van het beschikbaar cursusmateriaal. - Bepalen prioriteiten en acties om een geactualiseerd en volledig cursusaanbod te realiseren. - Jaarplan opmaken waarin alle leerplandoelstellingen met het gepaste beheersingsniveau zijn opgenomen. - Aanpassen van het cursusmateriaal naargelang het gewenste beheersingsniveau.	De leerlingen krijgen onderwijs waarin alle leerplandoelstellingen zijn opgenomen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - jaarplan - cursusmateriaal - inventaris - cursusmateriaal - verslagen - vakgroepbijeenkomst	Vakgroep Met begeleiding van OVSG	11/2017 09/2017 11/2017 06/2019	☐ ☐ ☐ ☐
	- Inventariseren van het beschikbaar cursusmateriaal. - Bepalen prioriteiten en acties om een geactualiseerd en volledig cursusaanbod te realiseren. - Jaarplan opmaken waarin alle leerplandoelstellingen met het gepaste beheersingsniveau zijn opgenomen. - Aanpassen van het cursusmateriaal naargelang het gewenste beheersingsniveau.	De leerlingen krijgen onderwijs waarin alle leerplandoelstellingen zijn opgenomen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - jaarplan - cursusmateriaal - inventaris - cursusmateriaal - verslagen - vakgroepbijeenkomst	Vakgroep Met begeleiding van OVSG	11/2017 09/2017 11/2017 06/2019	☐ ☐ ☐ ☐
	- Inventariseren van het beschikbaar cursusmateriaal. - Bepalen prioriteiten en acties om een geactualiseerd en volledig cursusaanbod te realiseren. - Jaarplan opmaken waarin alle leerplandoelstellingen met het gepaste beheersingsniveau zijn opgenomen. - Aanpassen van het cursusmateriaal naargelang het gewenste beheersingsniveau.	De leerlingen krijgen onderwijs waarin alle leerplandoelstellingen zijn opgenomen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - jaarplan - cursusmateriaal - inventaris - cursusmateriaal - verslagen - vakgroepbijeenkomst	Vakgroep Met begeleiding van OVSG	11/2017 09/2017 11/2017 06/2019	☐ ☐ ☐ ☐
	- Inventariseren van het beschikbaar cursusmateriaal. - Bepalen prioriteiten en acties om een geactualiseerd en volledig cursusaanbod te realiseren. - Jaarplan opmaken waarin alle leerplandoelstellingen met het gepaste beheersingsniveau zijn opgenomen. - Aanpassen van het cursusmateriaal naargelang het gewenste beheersingsniveau.	De leerlingen krijgen onderwijs waarin alle leerplandoelstellingen zijn opgenomen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - jaarplan - cursusmateriaal - inventaris - cursusmateriaal - verslagen - vakgroepbijeenkomst	Vakgroep Met begeleiding van OVSG	11/2017 09/2017 11/2017 06/2019	☐ ☐ ☐ ☐
2b6 Er gaat voldoende aandacht naar het beschrijven van de wisselwerking tussen verschillende maatschappelijke domeinen met aandacht voor veranderingsprocessen.	- Inventariseren van het beschikbaar cursusmateriaal. - Bepalen prioriteiten en acties om een geactualiseerd en volledig cursusaanbod te realiseren. - Jaarplan opmaken waarin alle leerplandoelstellingen met het gepaste beheersingsniveau zijn opgenomen. - Aanpassen van het cursusmateriaal naargelang het gewenste beheersingsniveau.	De leerlingen krijgen onderwijs waarin alle leerplandoelstellingen zijn opgenomen. <i>Realisatiebewijzen:</i> - jaarplan - cursusmateriaal - inventaris - cursusmateriaal - verslagen - vakgroepbijeenkomst	Vakgroep Met begeleiding van OVSG	11/2017 09/2017 11/2017 06/2019	☐ ☐ ☐ ☐
2b7 Binnen de profielcomponenten 'interactie en communicatie' leren de leerlingen beoordelen vanuit	- Inventariseren van het beschikbaar cursusmateriaal. - Bepalen prioriteiten en acties om	De leerlingen krijgen onderwijs waarin alle leerplandoelstellingen zijn opgenomen.	Vakgroep Met begeleiding van OVSG	11/2017	☐

verschillende standpunten.	een geactualiseerd en volledig cursusaanbod te realiseren. - Jaarplan opmaken waarin alle leerplandoelstellingen met het gepaste beheersingsniveau zijn opgenomen. - Aanpassen van het cursusmateriaal naargelang het gewenste beheersingsniveau.	<i>Realisatiebewijzen:</i> - jaarplan - cursusmateriaal - inventaris - cursusmateriaal - verslagen - vakgroepbijeenkomst			09/2017	☐
2b8 De leerlingen realiseren de onderzoekscompetentie (OC) in cultuur- en/of gedragswetenschappen, zoals het leerplan vereist.	- Vermeerderen lesuren met 1 uur voor gedragswetenschappen en 1 uur voor cultuurwetenschappen. - Bestuderen van het leerplan: inzicht in de leerlijnen OC. - Opmaak leerlijn OC voor het graadsleerplan voor de 2de en 3de graad. - Implementeren leerlijn OC. - Aanbieden van opdrachten waarin facetten van de onderzoekscompetentie geïntegreerd aan bod komen en waarin concrete verwachtingen worden gesteld. - Opstellen draaiboek 'onderzoeksmethoden'	De leerkrachten bieden de profielcomponent aan op een geïntegreerde en opbouwende manier. De leerlingen zijn competent in onderzoeksvaardigheden zoals het leerplan vereist. <i>Realisatiebewijzen:</i> - lesrooster - document leerlijn OC - cursusmateriaal - eindwerk - onderzoekopdrachten - draaiboek - 'onderzoeksmethoden'	Vakgroep Met begeleiding van OVSG		11/2017	☐
					11/2017	☐
					11/2017	☐
					11/2018	☐
					04/2019	☐
					04/2018	

2c Evaluatiepraktijk: evenwicht, volledigheid, beheersingsniveau en transparantie						
2c1 De evaluatie is volledig.	- Inventariseren van het bestaande evaluatiemateriaal.	ledere leerplandoelstelling wordt geëvalueerd conform het beheersingsniveau van het leerplan. De leerlingen worden in de loop van de graad op alle leerplandoelstellingen passend geëvalueerd. <i>Realisatiebewijzen:</i> - evaluatiemateriaal - kruistabellen - jaarplan - registratie evaluatiegegevens - afsprakennota gelijkgerichte rapportering	Vakgroep Met begeleiding van OVSG		09/2017 11/2017 04/2018 06/2018 06/2019 06/2019	☐
	- Opstellen van evaluatiecriteria conform het gewenste beheersingsniveau.					
	- De evaluaties afstemmen op de leerplandoelstellingen.					
	- Uitwerken van evaluatiemateriaal waarin alle doelstellingen op een evenwichtige manier worden opgenomen.					
	- Een schematisch overzicht maken om de volledigheid van het evaluatieaanbod te bewaken.					
	- Afspraken maken rond gelijkgerichte rapportering met gerichte feedback en indien nodig remediëring en/of verdieping.					
2c2 Bij mondelinge evaluatie wordt een verslag met de taakomschrijving, de evaluatiecriteria en de score van de leerling opgesteld.	- Opstellen sjabloon voor mondelinge evaluaties waarin volgende elementen staan: omschrijving van de opdracht, evaluatiecriteria, score.	Mondelinge evaluaties zijn transparant. Leerlingen reflecteren over hun evaluatie. <i>Realisatiebewijzen:</i> - sjabloon mondelinge evaluatie - zelf-evaluatiefiche	Vakgroep Met begeleiding van OVSG		01/2018 01/2018	☐
	- Aanbieden van evaluatiefiche voor zelfevaluatie en reflectie.					

2c3 Bij het evalueren van de onderzoekscompetentie worden criteria gebruikt die afgestemd zijn op alle leerplandoelstellingen in verband met de onderzoekscompetentie.	- Opstellen evaluatiefiche OC waarin de criteria geformuleerd worden om de leerplandoelstellingen van de onderzoekscompetentie te behalen. - Uitwerken van evaluatiemateriaal OC waarin de leerplandoelstellingen op een evenwichtige manier aan bod komen met het overeenkomstige beheersingsniveau.	De evaluatie is afgestemd op het leerplan. De evaluatiefiche toont de evaluatiecriteria. <i>Realisatiebewijzen:</i> - <i>evaluatiefiche OC</i> - <i>evaluatiecriteria OC</i>	Vakgroep Met begeleiding van OVSG	01/2018 04/2019	☐ ☐
---	--	--	---	-------------------------------	---

5 Procedure waarmee de school de vorderingen zal meten

Gedurende de looptijd van het verbeteringsplan worden de vordering en de stand van zaken van de actie- en vorderingsplannen tussentijds geëvalueerd. De evaluatie betreft het halen van de deadlines voor het afwerken van de acties en het resultaat van de acties aan de hand van de realisatiebewijzen. De acties worden waar nodig bijgestuurd.

Het schoolbeleid stelt de timing op en voorziet per actie- en vorderingsplan de afvinklijst voor het opvolgen van de deadlines. De vertegenwoordigers van de betrokken vakgroepen werken de afvinklijsten van de deadlines bij, vermelden eventuele bijsturingen en verzamelen de realisatiebewijzen.

Het schoolbeleid organiseert de tussentijdse evaluaties. De directeurs bespreken de stand van zaken met de vakverantwoordelijken en controleren de vordering aan de hand van de bijgewerkte afvinklijsten en de verslagen van de vakvergaderingen. Zij controleren het effect van de afgewerkte acties aan de hand van de verzamelde realisatiebewijzen.

Gedurende de looptijd van het verbeteringsplan worden de vordering en de stand van zaken geëvalueerd door de volgende actoren:

- de leden van de betrokken vakgroepen, ondersteund door begeleiders van OVSG en OCB: in de loop van oktober, januari en mei van elk schooljaar;
- de vertegenwoordigers van de betrokken vakgroepen samen met de directeurs: in de loop van november, februari en juni van elk schooljaar;
- de directeurs en het schoolbestuur, ondersteund door de begeleiders van OVSG en OCB: op het einde van elk schooljaar als tussentijdse evaluatie en op het einde van de periode van opschorting van de procedure tot intrekking als eindevaluatie.

Gedurende de looptijd van het verbeteringsplan worden de vordering en de stand van zaken gecommuniceerd door de volgende actoren:

- de vertegenwoordigers van de betrokken vakgroepen delen de verslagen van de vakvergaderingen op de Smartschoolplatform van de school;
- de vertegenwoordigers van de betrokken vakgroepen, samen met de directeurs, communiceren de stand van zaken van de verschillende actie- en vorderingsplannen op twee personeelsvergaderingen van elk schooljaar;
- de directeurs communiceren de stand van zaken van de verschillende actie- en vorderingsplannen op de schoolraad van oktober;
- de directeurs communiceren de stand van zaken van de verschillende actie- en vorderingsplannen op een jaarlijks overleg met het schoolbestuur.

6 Handtekeningen

Handtekening van de heer Charles Huygens
Directeur-generaal voor het departement Openbaar Onderwijs van de Stad Brussel
en gemandateerd door het College van Burgemeester en Schepenen

Gedaan te Brussel, op 15/05/2017

De Directeur-generaal,

Charles HUYGENS

- Vraag van de heer Charles Huygens aan OVSG vzw m.b.t. structurele ondersteuning Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls
- Vraag van de heer Charles Huygens aan OCB vzw m.b.t. structurele ondersteuning Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls
- Antwoord OVSG naar aanleiding van vraag structurele ondersteuning Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls
- Antwoord OCB naar aanleiding van vraag structurele ondersteuning Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls
- Engagementsverklaring om het verbeteringsplan te bespreken in de verschillende raden conform het decreet van 02/04/04 betreffende de participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad
- Toestemming van het schoolbestuur tot publicatie van het verbeteringsplan bij de publicatie van de doorlichtingsverslagen en bij de goed- of afkeuring ervan door de Vlaamse Regering
- Engagementsverklaring van het schoolbestuur om de nodige materiële middelen te voorzien nodig om de doelstellingen voorzien in het verbeteringsplan te verwezenlijken

DEPARTEMENT
INSTRUCTION PUBLIQUE

DEPARTEMENT
OPENBAAR ONDERWIJS

Aan de Heer Patriek Delbaere
Algemeen Directeur OVSG vzw
Ravensteingalerij 3 bus 7
1000 Brussel

Brussel, 19 december 2016

Betreft: vraag tot structurele ondersteuning

Geachte Heer Delbaere,

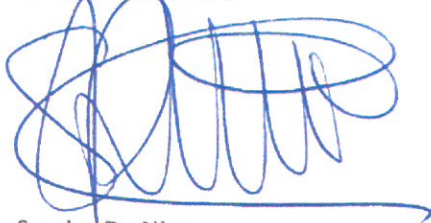
De inrichtende macht, met name het departement Openbaar Onderwijs van de Stad Brussel, verzoekt de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG vzw) om structurele begeleiding en ondersteuning bij het wegwerken van tekorten die aan de basis liggen van een ongunstig advies (3) in het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls, Bonekruidlaan 88 in 1020 Brussel.

Het schoolbestuur wenst een beroep te doen op de pedagogische begeleidingsdienst OVSG vzw om de tekorten op het vlak van het vak 'Nederlands – eerste graad' en het vak 'cultuurwetenschappen – derde graad' te remediëren.

Hopend op een positief antwoord.

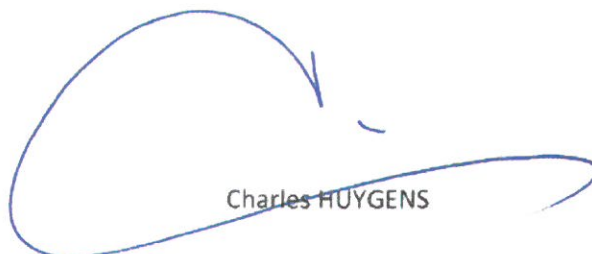
Hoogachtend,

Inspecteur-generaal
voor het Nederlandstalig onderwijs
van de Stad Brussel

Sandra De Nies

Directeur-generaal voor het
Departement Openbaar Onderwijs
van de Stad Brussel

Charles HUYGENS

DEPARTEMENT
INSTRUCTION PUBLIQUE

DEPARTEMENT
OPENBAAR ONDERWIJS

Aan de Heer Piet Vervaecke
Directeur Onderwijscentrum Brussel
Marcqstraat 16
1000 Brussel

Brussel, 19 december 2016

Betreft: vraag tot verdere structurele ondersteuning OCB

Geachte Heer Vervaecke,

De inrichtende macht, met name het departement Openbaar Onderwijs van de Stad Brussel, vraagt het Onderwijscentrum (OCB) om structurele begeleiding en ondersteuning bij het wegwerken van tekorten die aan de basis liggen van een ongunstig advies (3) van de inspectie van de Vlaamse Gemeenschap in het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls, Bonekruidlaan 88 in 1020 Brussel.

Het schoolbestuur hoopt een beroep te kunnen doen op de expertise van het Onderwijscentrum Brussel (OCB) om de tekorten op het vlak van het vak 'Nederlands – eerste graad' en het 'taalgericht vakonderwijs' te remediëren.

Hopend op een positief antwoord.

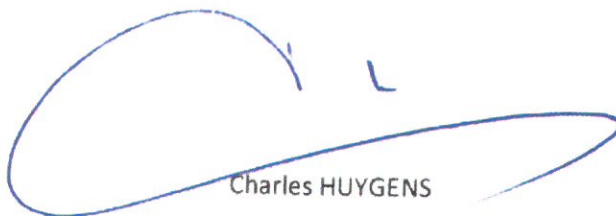
Hoogachtend,

Inspecteur-generaal
voor het Nederlandstalig onderwijs
van de Stad Brussel

Sandra De Nies

Directeur-generaal voor het
Departement Openbaar Onderwijs
van de Stad Brussel

Charles HUYGENS

Aan Charles Huygens
Directeur-generaal voor het Departement Openbaar Onderwijs van de Stad Brussel
Aan Sandra De Nies
Inspecteur-generaal voor het Nederlandstalig onderwijs van de Stad Brussel
Anspachlaan 6
1000 Brussel

uw kenmerk

ons kenmerk
170118

Contactpersoon
Geertrui De Ruytter

Brussel
18 januari 2017

Vraag tot structurele ondersteuning

Geachte heer Huygens

Naar aanleiding van het verzoek voor structurele begeleiding en ondersteuning bij het wegwerken van tekorten voor het vak 'Nederlands – eerste graad' en het vak 'cultuurwetenschappen – derde graad' die aan de basis liggen van een ongunstig advies (3) in het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls in Brussel, bezorgen wij u in bijlage de engagementsverklaring die u nodig heeft om bij de aanvraag tot opschorting van de procedure tot intrekking van de erkenning te voegen.

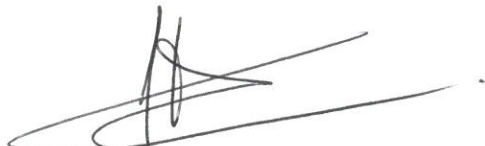
Van deze engagementsverklaring vragen we u een ondertekend exemplaar te bezorgen aan OVSG t.a.v. Geertrui De Ruytter.

De begeleiding wordt opgenomen door mevrouw Nathalie Ceulemans, pedagogisch adviseur secundair onderwijs, nathalie.ceulemans@ovsg.be, tel. 0487 67 25 65. Voor de begeleidingen zal OVSG samen met de school een begeleidingsplan uitschrijven.

Eveneens als bijlage bij deze brief vindt u de werkingscode van de pedagogische begeleidingsdienst van OVSG en de criteria praktische info verbeteringsplan van de inspectie.

Indien u vragen heeft bij deze documenten, kunt u steeds contact opnemen met Nathalie Ceulemans of met Geertrui De Ruytter, tijdelijke coördinator pedagogische begeleiding secundair onderwijs.

Hoogachtend

Geertrui De Ruytter
Directeur pedagogische begeleiding

Patriek Delbaere
Algemeen directeur

Bijlagen: engagementsverklaring, werkingscode PBD, criteria praktische info verbeterplan van de inspectie

Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls

Bonekruidlaan 88
1020 Brussel

Betreft: Engagementsverklaring n.a.v. het ingediende verbeteringsplan na ongunstig advies door de onderwijsinspectie van Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls Brussel.

1. Het schoolbestuur van het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls bevestigt dat het goedgekeurde verbeteringsplan zo snel mogelijk besproken wordt in de decretaal verplichte raad wat betreft de participatie of medezeggenschap (Decreet van 23/10/1991 betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs en Decreet van 02/04/2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad).
2. Het schoolbestuur van Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls bevestigt dat een vraag naar ondersteuning geformuleerd werd voor het geheel van tekorten die aan de basis liggen van het ongunstig advies. Het schoolbestuur doet een beroep op het OVSG als externe ondersteuning om de tekorten te remediëren. Het OVSG verklaart dat zij ingaat op de gevraagde ondersteuning.
3. Het schoolbestuur van het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls stemt in met de publicatie van het verbeteringsplan op de publieke website samen met het doorlichtingsverslag en de goed- of afkeuring van het plan door de Vlaamse regering.

Namens het schoolbestuur

Charles Huygens
Directeur-generaal van het Departement
Onderwijs van de Stad Brussel

Namens het OVSG

Patriek Delbaere
Algemeen directeur

ENGAGEMENTSVERKLARING met
ONDERWIJSCENTRUM BRUSSEL (OCB)

Instellingsnummer : 032177
Instelling: Atheneum Karel Buls
Directeur: Dirk Veldeman/ Eli Peeters
Adres: Bonekruidlaan, Laken

Op vraag van het schoolbestuur van Atheneum Karel Buls zal het Onderwijscentrum Brussel de opvolging van het herstelplan m.b.t. Nederlands in de eerste graad ter harte nemen.

Samen met de directie en het team zal de ondersteuner van het OCB instaan voor de begeleiding gekoppeld aan het verbeterplan.

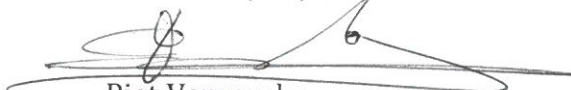
Binnen het ondersteuningsproces kunnen daarbij, tijdens de coaching op leraar-, en schoolniveau, o.a. de volgende ondersteuningsinterventies aan bod komen: individueel overleg, participatieve observatie en/of observatie, feedbackgesprekken, reflectiemomenten, vorming, visie-ontwikkeling, enz.

In deze engagementsverklaring engageren de directie/het team enerzijds en de ondersteuner anderzijds zich om de beoogde doelstellingen om te zetten in acties en om de vastgelegde intensiteit van de ondersteuning te respecteren.

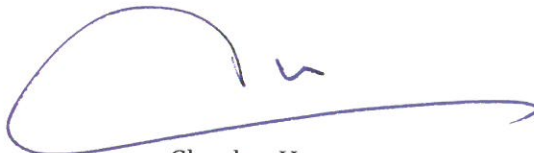
Binnen het proces zullen minimum drie evaluatiemomenten voorzien worden zodat het verbeterplan, indien nodig, bijgestuurd kan worden. Deze evaluatie gebeurt met de directie en het gehele team.

De uitvoering van het verbeterplan gebeurt in nauw overleg met de pedagogische begeleidingsdienst om maximale complementariteit in de begeleiding van de school na te streven.

Datum: 01/02/2017

Piet Vervaecke
Directeur
Onderwijscentrum Brussel

Charles Huygens
Directeur-Generaal
Openbaar Onderwijs Stad Brussel

ons kenmerk : AD1/OV/OCB/PVER/17002
vragen naar : Piet Vervaecke
telefoon : 02 210 63 90
datum : 02 januari 2017
onderwerp : uw vraag van 19/12

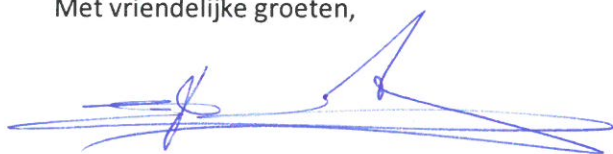
Beste Heer Huygens,
Beste Mevrouw De Nies

Wij willen graag instaan voor de ondersteuning van 'Nederlands – eerste graad' en het 'taalgericht vakonderwijs'.

U kan verdere afspraken maken met Ellen Bogaert, onderwijsondersteuner Onderwijscentrum Brussel op Karel Buls

Dank voor het vertrouwen

Met vriendelijke groeten,

Piet Vervaecke
Directeur Onderwijscentrum Brussel

Brussel, 2 mei 2017

ENGAGEMENTSVERKLARING OM HET VERBETERINGSPLAN TE BESPEKEN IN DE SCHOOLRAAD

De inrichtende macht van het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls, Bonekruidlaan 88 in 1020 Laken bevestigt dat het goedgekeurde verbeteringsplan zo snel mogelijk besproken wordt in de decretaal verplichte raad wat betreft de participatie of medezeggenschap (Decreet van 23/10/1991 betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs en het Decreet van 02/04/2004 betreffende de participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad).

Sandra DE NIES

Pedagogisch inspecteur-generaal
Departement Openbaar Onderwijs
Stad Brussel

Charles HUYGENS

Directeur-generaal
Departement Openbaar Onderwijs
Stad Brussel

VILLE DE BRUXELLES • STAD BRUSSEL

Département Instruction publique • Departement Openbaar Onderwijs

Boulevard Anspach 6, 1000 Bruxelles • Anspachlaan 6, 1000 Brussel

T. 02 279 38 99 • ipocom@brucity.be

www.bruxelles.be • www.bruxelles.be - instructionpublique.bruxelles.be • openbaaronderwijs.brussels.be

Brussel, 2 mei 2017

TOESTEMMING PUBLICATIE VERBETERINGSPLAN OP DE PUBLIEKE WEBSITE

De inrichtende macht van het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls, Bonekruidlaan 88 in 1020 Laken stemt in met de publicatie van het verbeteringsplan op de publieke website samen met het doorlichtingsverslag en de goed- of afkeuring van het plan door de Vlaamse Regering.

Sandra DE NIES

Pedagogisch inspecteur-generaal
Departement Openbaar Onderwijs
Stad Brussel

Charles HUYGENS

Directeur-generaal
Departement Openbaar Onderwijs
Stad Brussel

VILLE DE BRUXELLES • STAD BRUSSEL

Département Instruction publique • Departement Openbaar Onderwijs
Boulevard Anspach 6, 1000 Bruxelles • Anspachlaan 6, 1000 Brussel
T. 02 279 38 99 • ipocom@brucity.be

www.bruxelles.be • www.bruxelles.be - instructionpublique.bruxelles.be • openbaaronderwijs.brussels.be

Brussel, 2 mei 2017

ENGAGEMENTSVERKLARING MATERIELE MIDDELEN

De inrichtende macht van het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls, Bonekruidlaan 88 in 1020 Laken bevestigt dat het de noodzakelijke materiële middelen zal aanreiken die nodig zijn om de doelstellingen en acties, opgenomen in het verbeteringsplan, te verwezenlijken.

Sandra DE NIES

Pedagogisch inspecteur-generaal
Departement Openbaar Onderwijs
Stad Brussel

Charles HUYGENS

Directeur-generaal
Departement Openbaar Onderwijs
Stad Brussel

VILLE DE BRUXELLES • STAD BRUSSEL

Département Instruction publique • Departement Openbaar Onderwijs

Boulevard Anspach 6, 1000 Bruxelles • Anspachlaan 6, 1000 Brussel

T. 02 279 38 99 • ipocom@brucity.be

www.bruxelles.be • www.bruxelles.be - instructionpublique.bruxelles.be • openbaaronderwijs.brussels.be